

УДК 330.341.1

А. А. АНТОХОВ

м. Чернівці

antoch2@rambler.ru

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

У статті визначено можливості впровадження й адаптації зарубіжного досвіду щодо інноваційного розвитку економіки України. Проаналізовано досвід інноваційного розвитку провідних держав світу – США, Японії, Китаю, країн-членів ЄС. Доведено необхідність регіоналізації і локалізації інноваційного розвитку економіки України та підвищення вагомості науково-освітнього середовища у даних процесах.

Ключові слова: інноваційний розвиток економіки, інноватизація, інтелектуалізація, науково-освітнє середовище, інноваційні технології.

Модерний вектор економічного розвитку сучасного світу базується на процесах інтелектуалізації суспільства, що супроводжуються масовим споживанням інформаційних технологій. Вітчизняні вчені і фахівці вже не одне десятиліття постійно доводять існування численних проблем в Україні в цьому плані, стверджуючи, що технічний рівень більшості виробництв відстає від рівня західних країн як мінімум на 50 років [5, 7]. Фактом залишається те, що провідні країни розвиваються з прискореними темпами в умовах, коли характер їхнього розвитку ще більше прискорює прогресивні зміни. З іншого боку, в глобальних координатах залишається чимало проблемних держав, економіки котрих перебувають на периферії модерних процесів. Україна, в силу доволі вдалого геополітичного розташування з приналежністю до розвиненого європейського інформаційного соціально-економічного простору, залишається на роздоріжжі переходу в ранг відсталих економік з невикористаними можливостями і потенційними втратами, або кардинальної зміни вектора регресу на інноватизацію й інтелектуалізацію. За таких умов вітчизняна наука має чітко обґрунтувати унікальний вектор інноваційного розвитку економіки України, який би синергував її ресурсні можливості та не допускав ризики надмірної інформатизації й інтелектуалізації, які вже сьогодні можна спостерігати в найбільш розвинених країнах світу.

Актуальність даної публікації підтверджує необхідність осучаснення теоретико-

методологічних напрацювань вітчизняних вчених (Н. Віннікова, В. Геєць, Н. Данік, А. Князевич, М. Мельник, Т. Мілевська, О. Полотай, О. Попадинець, О. Прокопенко, О. Соскін, Л. Федулова, В. Шедяков, І. Яненкова, Б. Яценко та ін.) щодо пріоритетів інноваційного розвитку економіки України на основі зарубіжного досвіду.

Метою статті є наукове обґрунтування пріоритетів інноваційного розвитку економіки України на основі узагальнення досвіду інших держав.

Цілями при цьому будуть наступні:

- визначити можливості впровадження й адаптації зарубіжного досвіду щодо інноваційного розвитку економіки України;
- проаналізувати досвід інноваційного розвитку провідних держав світу – США, Японії, Китаю, країн-членів ЄС;
- узагальнити пріоритети інноваційного розвитку економіки України, виходячи з окремих практик зарубіжних держав.

Прикладна значимість вивчення зарубіжного досвіду для будь-якої сфери проявляється в можливості його використання у вітчизняних умовах. Впровадження й адаптація зарубіжного досвіду щодо інноваційного розвитку економіки має певну специфіку. Традиційно вважається, що краще вивчати досвід тих держав, які мають схоже до вітчизняного інституціональне середовище, спільне історичне минуле. Щодо інноваційного розвитку це не так. Його динаміка, характер і причинність можуть бути настільки стрімкими та унікальними для різних економічних систем, що

передбачити типову модель інноватизації й інтелектуалізації вкрай складно. Так само не зберігається правило неможливості слідування практики найбільш розвинених держав – у силу значної відірваності вітчизняної економічної системи від їх середовищних умов. Інноваційний розвиток може забезпечуватись і їхнім шляхом, однак з достатнім ресурсним забезпеченням та попередньою підготовкою вітчизняного інституціонального середовища до нових стандартів (табл. 1).

Таким чином, впровадження й адаптація (модифікація) досвіду зарубіжних країн щодо інноваційного розвитку економіки країни є специфічними процесами, адже вони допускають значно ширші варіативні можливості.

Однак додаються інші вимоги – просторова обмеженість адаптації з першочерговою оцінкою наслідків і допустимість поширення на решту територій лише за умов її позитивного характеру; висока ресурсна підкріпленість; оцінка відповідності нововведень особливостям інституціонального середовища з неприпустимістю міжгалузевих дисбалансів, ціннісного спротиву населення; оцінка наслідків нововведень на стратегічну перспективу. Про останню додаткову вимогу рідко говорять вітчизняні фахівці. Доволі часто можна зустріти твердження про відстаючі позиції України у використанні інформаційних технологій та потребу кількісного й якісного пришвидшення даних процесів. Однак рівень і масовість

Таблиця 1

**Додаткові можливості впровадження й адаптації зарубіжного досвіду
щодо інноваційного розвитку економіки України***

№ з/п	Підхід впровадження чи адаптації зарубіжного досвіду	Традиційний зріз		Інноваційний зріз
		Переваги орієнтації для економічного розвитку	Ризики орієнтації для економічного розвитку	Можливості орієнтації для інноваційного розвитку економіки
1	Практики провідних держав	Спрямованість на найбільш прогресивні стандарти	Низька ймовірність успішної адаптації з достатньою ресурсною ефективністю; Висока ймовірність штучного переходу на прогресивні стандарти без готовності вітчизняного інституціонального середовища	Вибіркова адаптація практик у просторово обмежених масштабах та з початково високим ресурсним забезпеченням
2	Практики держав зі схожим інституціональним середовищем	Передбачення схожих ризиків та проблем стимулювання	Надмірна орієнтація на досвід з ігноруванням вітчизняних особливостей	Обмін ресурсами, особливо людськими, з метою запозичення досвіду
3	Практики держав-сусідів	Консолідація зусиль у вирішенні спільних проблем	Обмеженість інтеграційних перспектив, міжнародного співробітництва з іншими державами	Реалізація спільних проектів з подальшим залученням агентів інших держав
4	Практики держав з досвідом інноваційного прориву	Стимулювання економічного розвитку на основі інновацій	Низька ймовірність повторення успіху, спричиненого різними, важко відтворюваними чинниками	Включеність в інноваційні проекти з метою вивчення досвіду
5	Практики периферійних держав	Оцінювання негативного досвіду	Посилення ресурсоексплуататорських практик Демотивація конкурентного розвитку	Залучення в реалізацію інноваційних проектів

* Складено автором.

використання інформаційних технологій не є ціллю. Так само як і якість. На даний момент якість використання інформаційних технологій може видаватись високою – з відображенням на показниках продукування й впровадження інноваційного продукту. Однак на перспективу такі процеси можуть трансформуватись у неочікувані ризикові наслідки. Тому це також слід враховувати. Фактично поточне відставання України від провідних держав – це можливість оцінювання ризиків високої інноватизації й інтелектуалізації та вибір власного, найбільш прийняттого вектору інноваційного розвитку економіки.

На перший погляд може видаватись, що найбільшої уваги потребують ті країни, які змогли забезпечити прискорений інноваційний розвиток своєї економіки, тобто інноваційний прорив. На наше переконання, у вивченні зарубіжного досвіду інноваційного розвитку економіки слід враховувати новітні тренди глобального лідерства з помітним зміщенням одних провідних держав іншими. Суть не лише в стимулюванні інноваційного розвитку економіки, але й щоб він дозволив забезпечити комплекс прогресивних змін у соціумі з відображенням на рівні добробуту населення. Тому важливо орієнтуватись на провідні економіки та економіки тих країн, які сьогодні посилюють свою вагомість у глобальних координатах.

Неможливо ігнорувати досвід США. Саме дана країна однією з перших розробила національну програму інформатизації суспільства, запропонувавши дев'ять базових принципів цього процесу: заохочення приватних принципів інвестицій в інформаційну сферу; розробка концепції доступу до інформаційних ресурсів; допомога в технологічних інноваціях; захист інформаційних ресурсів; удосконалення управління спектром радіочастот; захист прав інтелектуальної власності; координація державних зусиль у зазначеній сфері; забезпечення доступу до державної інформації [6, 47]. Можна присвячувати цілі дослідження, які розкривають досвід США у стимулюванні інноваційного розвитку економіки. Для України він важливий у просторовому контексті. Знаменита Силіконова долина, яка живе за формулою «високий ризик – високі

технології – високий рівень життя», що стала гаслом для всіх країн з розвинутою економікою, слугує зразком ефективності залучення венчурного капіталу в інноваційні технології – з першого венчурного фонду Силіконової долини було інвестовано 3 млн дол., а інвестори отримали майже 90 млн дол. Окрім того, досвід розвитку Силіконової долини є дуже ефективним для стимулювання малого інноваційного бізнесу, що прийнятно для вітчизняної економіки. У свою чергу це дозволить спричинити наслідковий каталізуючий ефект розвитку для суміжних сфер господарювання – згідно досвіду Силіконової Долини невеликі підприємства, розвиваючи нові технології, потягнули за собою інші, забезпечуючи їх провідними розробками у різноманітних галузях [5, 9].

Оскільки провідною країною світу з роботизації є Японія, то її досвід також важливо розуміти в плані інноваційного розвитку національної економіки, хоча її інституціональне середовище значно відрізняється від вітчизняного. Дана країна теж тривалий період часу розвивається у виключно інноваційному напрямі. На противагу США та колишньому СРСР Японія розвивала свій науково-технічний прогрес з орієнтацією на потреби споживчого ринку, а не військово-промислового комплексу [9, 21]. Таким чином, дана країна має достатній часовий період з інституціоналізацією орієнтації економіки та суспільного життя на новітні технології.

Як і щодо досвіду США, практиці інноваційного розвитку економіки Японії можна присвячувати цілі дослідження. У контексті адаптації досвіду Японії до вітчизняних умов необхідно враховувати підходи державного стимулювання інноваційної діяльності. Як правило, уряд Японії стимулює науково-дослідні й дослідно-конструкторські роботи шляхом гнучкого оподаткування – з наданням пільг до 20% [9, 23]. Такий традиційний стимулятор наразі складно використовувати в Україні в силу того, що практика податкових пільг себе дискредитувала (як і субсидій), оскільки часто застосовувалась суб'єктивно з обмеженим доступом реалізації даного права усіма суб'єктами економічної діяльності. Однак на перспективу, в обмежених просторових

координатах, податкові пільги на здійснення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт можуть стати базовим стимулятором інтелектуалізації суспільства та інноваційного розвитку економіки України на якісній основі.

У процесах інтелектуалізації суспільства та інноваційного розвитку для Японії притаманне відведення високої ролі науковому середовищу. У даній країні поширеною є практика підтримки створення регіональних центрів розвитку науки (як правило технополісів) з метою долання надконцентрації наукової діяльності, а також функціонування силіконового острова «Кюсю». Таким чином, дана країна, як і США, практикує цільове стимулювання інноваційного розвитку в обмежених просторових координатах.

Оригінальність досвіду Японії для України проявляється, окрім того, в значимості міждержавних об'єднань «кейрецу», у рамках яких можливе не тільки виокремлення підприємств, які ведуть пошукові науково-дослідні роботи, та венчурних підприємств, а й цілеспрямований інтенсивний обмін фірм технікою і технологіями [9, 22].

Якщо порівнювати досвід США та Японії у стимулюванні інноваційного розвитку їх економік, то американська модель реалізації інноваційної політики орієнтується на більш повну автономію підприємництва; натомість в японській моделі більшою мірою робиться акцент на конкурентних технологіях [8, 18]. Третя типова модель інноваційного розвитку – *європейська*. Узгоджена державами ЄС політика знаходить логічне завершення у координаційних заходах, що стимулюють інноваційний бізнес на рівні співтовариства в цілому [8, 18]. Це певною мірою ускладнює можливості країн-членів ЄС у стимулюванні інноваційного розвитку своїх економік, адже змушує узгоджувати окремі кроки з політикою інших держав. Однак європейська модель пропагує співробітництво, консолідацію зусиль, що теж надає численні переваги інноваційного розвитку.

Для Європейського економічного простору досвід інноваційного розвитку є специфічним у порівнянні до американського чи японського. Якщо США отримали ресурсні можливості ін-

новаційного розвитку економіки на основі цільового залучення інтелектуального капіталу та стимулювання малого інноваційного бізнесу, а Японія є особливим осередком інноваційної діяльності з менталітетом населення, яке орієнтоване на використання й продукування робіт та інших новітніх технологій, то Європа отримала переваги інноваційного розвитку за рахунок високого рівня життя населення. У результаті населення, в якого задоволені потреби низинного та вищого ієрархічного порядку, утверджує своє право на саморозвиток та самореалізацію через інноваційну і творчу працю. Європейський економічний простір не ставить за самоціль (принаймні відкрито) неперервне продукування новітніх технологій, у тому числі роботизованих. Однак достатній інноваційний розвиток є результатом високого рівня життя населення і його мотивації до інноваційної діяльності, інтелектуальної праці, що дозволяє неперервно розвивати особистісні трудові потенційні здібності та самореалізовуватись. Окрім того, у зв'язку з достатніми можливостями саморозвитку і забезпечення гідного рівня життя, країни ЄС традиційно залишаються привабливими осередками еміграції висококваліфікованих кадрів, що також посилює їхні можливості інноваційного розвитку.

Процеси інноватизації економіки та інтелектуалізації суспільства країни-члени ЄС розвивають, базуючись на доктрині цілісного інформаційного суспільства. Наразі в межах ЄС виділяють три пріоритетні напрями формування та розвитку інформаційного суспільства: створення Єдиного Європейського Інформаційного Простору; консолідація Нововведень та Інвестицій для дослідження інформаційних та комунікаційних технологій; створення Європейського Інтегрованого Інформаційного Суспільства [6, 54].

Найбільш позитивним моментом щодо досвіду інноваційного розвитку економіки країн ЄС для України безумовно є його регіоналізація. Тобто, з одного боку, має місце наддержавне узгодження дій, з іншого ж боку, регіонам надаються особливі права їх саморозвитку, що дуже актуально для нашої держави.

Незважаючи на укорінені традиції інтелектуальної праці й інноваційного виробництва,

країни ЄС в глобальній конкурентній боротьбі вимушені неперервно прогресувати на ринку ІТ-технологій, робототехніки. Наразі ЄС посилює свої позиції у сфері роботизації, створивши найбільшу в світі програму з громадських досліджень та інновацій у сфері робототехніки – SPARC [2]. Однак навіть у реалізації такої програми політики ЄС, в першу чергу, вбачають створення нових робочих місць, що прямо визначає рівень життя населення на європейському континенті. Країни ЄС залишаються більшою мірою споживачами, аніж продуцентами новітніх, особливо роботизованих, технологій. Країни ЄС займають 32% світового споживчого ринку робототехніки, проте в їх продукуванні частка теж сягає третини, причому 63% з усіх роботів, які виготовляються країнами ЄС, мають невійськове призначення [12].

Безперечно, для різних країн ЄС рівень інноваційного розвитку економіки є різним. Окремі держави досягли значних успіхів, інші – залишаються переважно в статусі споживачів новітніх технологій та слабо реагують на модерні зміни в сфері інформаційних технологій. Для України актуальним, на наш погляд, є досвід *Ірландії*. Дана країна не так часто попадає в поле зору українських дослідників, хоча механізми її розвитку є показовими, як можна досягнути високих соціальних стандартів (11 місце в світі за індексом людського розвитку проти 83-го України [10, 160]. Окрім того, серед провідних країн за Глобальним інноваційним індексом серед лідерів теж фігурує Ірландія. Вважаємо, що в плані інноваційного розвитку, дана країна має слугувати зразком для України щодо мотивації інноваційної активності людських ресурсів. Так, чинником інноваційного успіху Ірландії є використання наявних молодих та висококваліфікованих кадрів; це стало потужним мотиватором інвестицій у знаннємісткі сфери, в результаті чого з десяти найбільших світових виробників програмного забезпечення сім мають філії чи дочірні фірми саме в даній країні [5, 8]. Для України такий досвід дуже важливий ще й тому, що зараз вона є потужним пасивним донором інтелекту вітчизняних фахівців сфери ІТ, які через механізми фрілансерства працюють на іноземного замовника.

Таким чином, своїми високими доходами вони є лише споживачами для вітчизняної економіки, а не продуктивними агентами. Таку ситуацію можна виправити власне через стимулювання ІТ-бізнесу на теренах України.

Серед інших держав-членів ЄС чи не провідною інноваційною країною є *Швейцарія*. Дана країна вирізняється дуже високим рівнем економічної свободи. У неї сильно розвинений інститут місцевого самоврядування. Швейцарським кантонам дозволяється виробляти власну зовнішню інвестиційну політику, і вони вдало застосовують фінансові та інші стимули для заохочення іноземних інвестицій; іноземний бізнес, який впроваджує виробничі лінії з новою високою технологією, має найбільшу ймовірність одержати переваги; деякі кантони навіть застосовують практику звільнення від податків на цілих десять років для нових фірм [7, 11].

Таким чином, для України досвід такої високорозвиненої країни, як Швейцарія в плані інноваційного розвитку важливий з позиції розуміння ролі територіальних громад у забезпеченні саморозвитку. Для України необхідне вдале комбінування регіоналізації інноваційного розвитку економіки та локалізації виробничих потужностей. Таким чином, на рівні області повинна реалізовуватись політика створення сприятливого середовища інноваційної діяльності та налагодження між-регіональних (транскордонних) контактів, а на рівні окремих населених пунктів – розвиватись виробнича високотехнологічна інфраструктура.

До провідних інноваційних держав світу на європейському континенті належить *Швеція*. Досвід даної держави дуже багатогранний. Для вітчизняних умов важливо адаптувати досвід даної держави щодо створення сприятливих умов розвитку української науки. Неодноразово вже піднімалась теза про те, що наука в Україні перебуває на катастрофічному етапі з втратою людського капіталу і цілком обґрунтованою демотивацією кадрів здійснення якісних досліджень та виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Швеція продемонструвала всьому світу, як слід розвивати науку – академічну та в університетах. Особливістю розвитку науки

в університетах, що має виняткове значення для інноваційного розвитку шведської економіки, є їх ретельний вибір тих напрямів досліджень, які ці університети дійсно здатні підняти на світовий рівень (математика та класичні дослідження, економіка, комп'ютерні, біологічні та медичні дослідження, нові технології та проблеми міського планування). У Швеції функціонує одна з найбільш значимих академій наук, а також Інститут вищих досліджень. Прикладні дослідження забезпечуються переважно за рахунок грантів і спільних проектів з великими транснаціональними корпораціями, але у фінансуванні досліджень та розробок активну участь приймають і малий, і середній бізнес [4, 45].

Особливу увагу слід звернути на досвід інноваційного розвитку економіки сусідньої Польщі. Дана країна доволі ефективно використовує додаткові можливості членства в ЄС. Наразі проводиться активна робота щодо того, щоб фонди ЄС стимулювали спрямованість приватних інвестицій на інноваційні цілі [11]. Польська влада добре розуміє, що їхня держава наразі не займає провідних позицій на європейському континенті за рівнем інноваційного розвитку їх економіки. Після посилення своїх економічних позицій у країні розпочалась системна робота зі стимулювання інноваційної діяльності. Наразі на теренах Польщі діє Операційна програма інтелектуального розвитку на період 2014–2020 років, фінансована з Європейського фонду регіонального розвитку. Загалом Польща велику увагу приділяє реалізації програмних документів і стратегічному розвитку її економіки на інноваційних засадах. Причому активні дії в цьому напрямі розпочались лише після того, як країна зміцнила свої економічні позиції.

На завершення огляду досвіду зарубіжних країн звернемось до досвіду Китаю як країни, економіка котрої сьогодні розвивається стрімкими темпами і диктує модерні тренди в цілому світі, демонструючи таким чином варіативність трансформації кількісних результатів у якісні. Показовою моделлю інноваційного розвитку економіки Китаю є висока увага держави до науково-освітнього сектору. Домінує в наукових дослідженнях академічна наука: частка академії наук Китаю складає 60%

усіх досліджень і розробок, центрів та університетів – 35%, а підприємств – 5%. Академія наук та її інститути відіграють також основну роль у розвитку нанотехнологічної сфери. Фінансова підтримка розвитку даної сфери, в першу чергу, здійснюється Міністерством освіти, науки і техніки Китаю та національним фондом природних наук Китаю [1, 100]. У Китаї 9 найбільших технологічних університетів отримують від держави підвищене фінансування для створення технопарків та центрів технічного розвитку [5, 8]. Для іноземних інвесторів технопаркам Китаю надаються численні податкові та митні пільги, що дозволяє: отримувати від 50 до 100% прибутку, мати знижену ставку податку на прибуток; визнання будь-якого розміру іноземного капіталу; вільний переказ коштів та прибутків за кордон; звільнення від оподаткування в разі реінвестування прибутків; великий строк дії угод з іноземними партнерами тощо [5, 9].

Низка ефективних заходів підтримки інноваційного вектору розвитку економіки Китаю забезпечила їй лідерство серед країн, які наближаються до технолого-сингулярних цілей. Відомий вчений у сфері штучного інтелекту Бен Герцель доводить перспективність Китаю у «запуску» сингулярності, відкидаючи стереотип консервативності китайців та опираючись на вдалу стратегію наздоганяння провідних країн, однак з максимальною мобілізацією ресурсів на досягнення чітко визначених інноваційних цілей [3].

Таким чином, кожна країна, яка вже досягнула чи досягає помітних успіхів у пришвидшенні інноваційних цілей розвитку економіки обирає специфічний шлях, опираючись на власні можливості та досвід інших держав. Фахівців в Україні можуть роками вивчати практики провідних економік, однак необхідно розпочати хоч якісь стратегічні дії. У таблиці 2 узагальнено той досвід інших держав, який якнайшвидше слід поширювати в Україні. У значній мірі він стосується регіоналізації інноваційного розвитку економіки з опиранням на ресурси регіонів і територіальних громад та максимальною специфікацією виробничих, ринкових, науково-дослідних та освітніх функцій.

Таблиця 2

**Пріоритет адаптації зарубіжного досвіду інноваційного розвитку
для економіки України***

№ з/п	Країна	Позитивний досвід	Наслідки застосування для України
1	2	3	4
1	США	Цільове стимулювання інноваційного розвитку в просторово обмежених координатах	Залучення іноземних інвестицій для стимулювання розвитку сфери надризикованого венчурного бізнесу. Стимулювання малого інноваційного бізнесу, що слугуватиме каталізатором розвитку суміжних сфер господарювання
2	Японія	Податкові пільги (до 20%) на виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Створення регіональних центрів розвитку науки типу технополісів. Створення міжгалузевих об'єднань з інтенсивним обміном технікою і технологіями. Масовість використання технологій у різних сферах, в тому числі неекономічних	Активізація науково-освітнього середовища з залученням бізнес-структур до інноваційної діяльності. Підвищення значимості науки у процесах інноватизації та інтелектуалізації з формуванням міжрегіональної конкуренції. Формування міжінституційних трансфертів інформації та знань, синергія інноваційної діяльності, нові форми конкуренції на ринку. Інституціоналізація культури споживання новітніх технологій
3	ЄС	Узгоджена, консолідована країнами-членами стратегія інноваційного розвитку. Надання можливостей регіонам саморозвитку на основі власних ресурсних можливостей	Орієнтація на досвід більш розвинених держав спільного економічного простору, участь у спільних проектах, доступ до інформації. Інституціоналізація ідеології саморозвитку, більш ефективного використання власних ресурсів з пріоритетом інноваційної їх спрямованості
3.1	Ірландія	Залучення молодих кадрів в інноваційні процеси. Створення сприятливого середовища ІТ-бізнесу із зосередженням діяльності провідних компаній світу	Перетворення численних зайнятих в ІТ-сфери з пасивних споживачів, що реалізують свій потенціал на зарубіжного замовника, на економічно активних агентів. Залучення в економіку провідних компаній світу
3.2	Швейцарія	Високий рівень економічної свободи з поширенням, у тому числі, на інноваційну діяльність. Можливості органів місцевого самоврядування провадити власну політику щодо стимулювання інноваційної діяльності (з одночасною відповідністю загальнонаціональним пріоритетам), зокрема надання пільг для інноваційного бізнесу з виробничою спеціалізацією	Дерегуляція інноваційної діяльності з одночасним контролем за дотриманням регламентованих нормативів. Посилення відповідальності територіальних громад за ефективність використання власних ресурсів та саморозвиток зі спрямованістю на інноваційні цілі. Формування інноваційних метрополій, агломерацій, інших міжпросторових утворень зі сприятливим режимом інвестиційної діяльності, що найбільше відповідає ресурсним можливостям та інституціональному середовищу відповідних територій. Розвиток інноваційної виробничої інфраструктури на рівні окремих населених пунктів

Закінчення табл. 2

1	2	3	4
3.3	Швеція	Спеціалізація університетів у визначених наукових напрямках, за якими вони можуть стати провідними у світі. Провідна іміджева функціональність академії наук. Науково-прикладні дослідження на замовлення провідних компаній із залученням коштів малого і середнього бізнесу	Розвиток науки в університетах на якісній основі з вузькою спеціалізацією, однак з високими результуючими характеристиками глобального масштабу. Посилення ролі Національної академії наук України у пропагуванні інноваційних можливостей країни. Стимулювання бізнесу провідних світових компаній на теренах країни. Активізація участі малого і середнього бізнесу в інноваційних розробках
3.4	Польща	Послідовність інноваційного розвитку з передумовою створення умов економічного зростання. Стимулювання приватних інвестицій на інноваційні цілі з залученням ресурсу впливу фондів ЄС	Реалізація базової економічної політики, спрямованої на покращення загального рівня добробуту, сприятливого середовища ведення бізнесу. Інноваційна орієнтованість бізнесу з активізацією співпраці з інститутами ЄС
4	Китай	Пріоритет науково-освітньої сфери у здійсненні наукових досліджень. Державна підтримка створення і діяльності на базі технологічних університетів технопарків і центрів технічного розвитку. Система податкових пільг для технопарків	Посилення ролі науково-освітнього середовища у здійсненні інноваційної діяльності. Розвиток науки в університетах з посиленням прикладної складової освітньої підготовки з чітко вираженим інноваційним спрямуванням. Створення інноваційних робочих місць та середовища трудових потенційного розвитку населення на базі інфраструктурного забезпечення та обслуговування технопарків

* Складено автором на основі джерела: [5, 8].

Отже, зарубіжний досвід інноваційного розвитку економіки фокусується навколо стимулювання інноваційної діяльності та проведення якісних науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Зарубіжний досвід для України не повинен слугувати конкретним прикладом наслідування й наздоганання. Він має окреслювати абрис варіативності інноваційного розвитку економіки. Впровадження зарубіжного досвіду на теренах України має враховувати необхідність софтифікації, що підтвердить прикладну значимість науково-дослідницької діяльності з відображенням на результатах інноваційної діяльності. У бізнес-секторі початкове стимулювання інноваційної діяльності має здійснюватись через цільові іноземні інвестиції, зокрема з залученням фінансових ресурсів так званих бізнес-янголів (щодо України нині багато світових бізнесме-

нів і меценатів, як от Дж. Сорос, висловлюють підвищений інтерес у інвестиціях, вбачаючи в цьому стратегічний хід поширення впливу на теренах Східної Європи). Чи не головним висновком з проведеного аналізу практик інноваційного розвитку інших країн є регіоналізація і локалізація відповідних процесів. Без таких концептуальних орієнтирів неможливо змінити регресивний хід інноваційного розвитку економіки України, який має будуватись на ресурсних можливостях регіонів.

Список використаних джерел

1. Віннікова Н. М. Тенденції розвитку нанотехнологічної сфери в Японії та Китаї / Н. М. Віннікова // Наука та наукознавство. — 2012. — № 4. — С. 96—102.
2. Інформаційний вісник Представництва Європейського Союзу в Україні : новини ЄС (10 червня 2014 року) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/newsletter/nl_100614.pdf.

3. Китайская Сингулярность / Бен Герцель : GT [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://geektimes.ru/>.
4. Мілевська Т. С. Моделі інноваційного розвитку економіки / Т. С. Мілевська // БізнесІнформ. — 2012. — № 7. — С. 44—47.
5. Попадинець О. В. Інноваційний прорив : можливості для України / О. В. Попадинець, О. І. Колодюк // Вісник НТУ «ХПІ». Збірник наукових праць. — Харків : НТУ «ХПІ», 2011. — № 26. — С. 6—9.
6. Решетило В. П. Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки : монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова ; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекегова. — Х. : ХНУМГ, 2014. — 275 с.
7. Соскін О. І. Трансформація інтегративної економічної моделі України в контексті швейцарського досвіду / О. І. Соскін // Формування ринкових відносин в Україні. — 2011. — № 6. — С. 7—12.
8. Шедяков В. Удосконалення умов для соціального партнерства в Україні під час формування в глобальному масштабі економіки знань / В. Шедяков // Економіст. — 2013. — № 8. — С. 15—22.
9. Яценко Б. П. Економіка знань : сучасний науково-виробничий комплекс Японії / Б. П. Яценко // Український географічний журнал. — 2014. — № 1. — С. 21—26.
10. Human Development Report 2014. Sustaining Human Progress : Reducing Vulnerabilities and Building Resilience / Published for the United Nations Development Programme (UNDP) [Electronic resource]. — Mode of access : <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>.
11. Innowacyjność głównym celem w Polsce : Program Operacyjny Inteligentny Rozwój [Electronic resource]. — Mode of access : <http://dotacja-inteligentny-rozwoj.blog.pl/innowacyjnosc-glownym-celem-w-polsce/>.
12. Robotics in Europe : SPARC [Electronic resource]. — Mode of access : <http://sparc-robotics.eu/robotics-in-europe/>.

A. ANTOHOV

Chernivci

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ECONOMY OF UKRAINE THROUGH THE PRISM OF FOREIGN EXPERIENCE

Possibilities of implementation and adaptation of foreign experience in innovation development of economy of Ukraine were determined. The experience of the innovation development of leading countries – the US, Japan, China, the EU members was analyzed. Priorities of innovation development of economy based on the practices of other countries of Ukraine were summarized. The necessity for regionalization and localization of innovative development of Ukraine's economy and increasing importance of scientific and educational environment in these processes was proved.

Keywords: innovation development of economy, innovatization, intellectualization, scientific and educational environment, innovative technologies.

A. A. АНТОХОВ

г. Черновцы

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ НА ОСНОВЕ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА

В статье определены возможности внедрения и адаптации зарубежного опыта инновационного развития экономики Украины. Проанализирован опыт инновационного развития ведущих государств мира - США, Японии, Китая, стран-членов ЕС. Обобщены приоритеты инновационного развития экономики Украины, исходя из отдельных практик зарубежных государств. Доказана необходимость регионализации и локализации инновационного развития экономики Украины и повышения значимости научно-образовательной среды в данных процессах.

Ключевые слова: инновационное развитие экономики, инноватизация, интеллектуализация, научно-образовательная среда, инновационные технологии.

Стаття надійшла до редколегії 09.10.2015